

Pred 9, 1-12

Agnus Dei (Sela); kaars aan; O kom...; stiltemoment; Als ik naar de bergen kijk; begroeting; Verwachten (Sela) (begin club); gebed; lezen Pred 9, 1-12 / Pred 11,7 – 12,1 / Ps 23; preek; Opw 848 (einde club); ha met Volheid van God en Opw 595; gebed; collecte; King of Kings; zegen

Bergschenhoek 3.12.2023

Dia Er is een Joods verhaal dat gaat over rabbi Eisik die leefde in de Poolse stad Krakau. Hij wilde graag rijk worden. Hij kreeg eens een droom waarin tegen hem werd gezegd om naar Praag te gaan. Onder een van de bruggen daar zou hij een schat vinden. Rabbi Eisik ging op weg en keek rond bij de bruggen van Praag. Iemand zag hem en vroeg hem wat hij aan het doen was. De rabbi vertelde wat hij had gedroomd. Zo'n droom had ik laatst ook, zei de man, ik moest naar Krakau gaan, naar het huis van een zekere rabbi Eisik. Daar zou ik een schat vinden, onder zijn schoorsteen. Rabbi Eisik haastte zich naar huis en vond inderdaad in zijn eigen huis een grote schat.

De clou: Soms ligt de schat die je zoekt pal onder je neus, zomaar voor het oprapen. En jij maar denken dat je er een lange tocht voor moet maken. Misschien vind je de schat van je leven wel heel gewoon in je eigen huis.

Een verhaal natuurlijk. Maar ik gebruik het als opmaat naar de laatste preek over Prediker, het eindschot, het slotakkoord, dat waar alles naartoe beweegt: Mens, geniet van het leven!

[Leef in het hier en nu](#) **dia**

Prediker komt bij de toepassing van zijn preek. Dat is wel zo fijn. Nu krijg je te horen hoe je zijn preek kunt toepassen op je eigen leven. Dat willen we graag. Dit is waar hij mee komt: Lieve mensen, geniet van het leven.

Dat is best bijzonder. Prediker heeft alles onder de zon onderzocht en hij werd er niet vrolijk van. Hij zag moeite en ellende, het leven zit schots en scheef in elkaar. Lucht en leegte, en najagen van wind. Je zou verwachten dat Prediker zou zeggen: zet een somber gezicht, ren maar hard weg uit de werkelijkheid waarin je leeft.

Maar nee dus: Geniet, is de boodschap. En niet even, maar een heel leven. *'Geniet op alle dagen van je leven die God je heeft gegeven'*. Maak van je leven één groot feest. De een veert misschien op. Hè hè, eindelijk iets leuks. Dat ligt mij wel, genieten. De ander zegt misschien: Nou nou, gaat dat zomaar, is dat nou de boodschap? Het klinkt een beetje als de levenshouding die Paulus in een van zijn brieven afkeurt: *'Laten we eten en drinken, want morgen sterven wij'*.

Ja, die lijn kom je nogal eens tegen. Een rem op genieten. Geniet, maar doe dat met mate. Nou, bij Prediker dus niet. Geniet zo maximaal mogelijk. Geniet van lekker eten en drinken. Kleed je feestelijk en doe een lekker parfum op. Geniet van intimiteit en seks met je partner. Geniet met volle teugen van alles dat er te genieten valt. Prediker brengt een ode aan het goede leven.

Hoe komt Prediker erbij? Nou, zegt Prediker, het leven is chaotisch en absurd, er is veel moeite en ellende. Maar er blijft nog veel moois. Flitsen van Gods bedoeling met de schepping, met jouw leven. Bedoeld om ervan te genieten. Iets van het paradijs blijft zichtbaar.

Je weet niks, zegt Prediker. Of toch wel, zegt hij in de eerste verzen van Prediker 9. Dit weet je: Alles is in de hand van God en je hebt er geen enkele invloed op. Alle mensen treft hetzelfde lot. Of je rechtvaardig bent of een zondaar, goed of slecht, een trouw kerkganger of niet, ieder wacht de dood aan het eind. Het leven is betrekkelijk en vluchtig. Je hebt er geen controle over. *'Geen mens kan in de toekomst zien'*, zegt Prediker.

En als dat zo is: geniet dan, als er mooie dingen zijn. Stel niet uit, wacht niet tot morgen, doe het nu. Het kan morgen totaal anders zijn. Als het er nu is – lekker eten en drinken, mooie kleren, liefde en seks, alles, alles wat een mens gelukkig kan maken – geniet ervan. Hoe prachtig is het. Leef in het hier en nu.

Ho even, maar Prediker 11, 9 dan? Geniet, zegt Prediker daar, maar ook: *'Maar onthoud dat God je aan zijn oordeel onderwerpt'*. Toch een rem op genieten. Een waarschuwing: verkeerd genieten straft God af. Maar het kan ook anders. Het woordje 'maar' is in het Hebreeuws hetzelfde als het woordje 'en'. Dus dan zegt Prediker: Geniet, *en* onthoud, *en*

vergeet niet: God komt erop terug. Hij zal het aan je vragen als jij bij Hem komt: Heb jij echt genoten van het mooie dat Ik gaf?

Leef met open handen **dia**

Makkelijke boodschap vind je niet? Geniet. Nou, dat kan ik wel, hoef ik geen moeite voor te doen. Maar is dat zo? Genieten is zo makkelijk nog niet...

Hoe kun je genieten als er zoveel leed en gebrek is om je heen of verder weg? Wel een beetje egoïstisch toch: ik geniet, maar een ander lijdt. Hoe kan ik genieten, als in mijn leven verdriet en pijn is? Kon het maar altijd zo blijven, zeggen we bij mooie dingen. En dus ga je genieten met een soort haast en krampachtigheid. En heeft genieten ook niet vaak iets in zich van: Het kan altijd meer en nog mooier... Of je vergelijkt met anderen – wat hij of zij heeft, dat is pas genieten...

Hoe zit dat bij jou? Heb jij dat nooit – heel vaak dat stemmetje in je hoofd: ja, maar... of: meer willen, zeggen 'het is nog niet genoeg'. Of: krampachtig het 'goede gevoel' van nu vast willen houden. Gewoon genieten van wat er nu is, mijn vrouw, mijn kinderen, mijn mooie werk dat veel voldoening kan geven, de zon, liefde, het dak boven mijn hoofd, noem maar op – alle dingen in het hier en nu... Geniet ik er echt van?

Genieten is een kunst, lieve mensen. Genieten is de kunst van het ontvangen. En ontvangen – dat vinden wij echt niet zo gemakkelijk. Ontvangen maakt je afhankelijk en nederig – iemand anders moet het mij geven. Het maakt je weerloos en kwetsbaar – ik weet niet wat ik van tevoren krijg, ik heb er geen invloed op. Morgen kan de tijd van geluk zijn, maar ook de tijd van ongeluk... Ontvangen, echt ontvangen, ik vind het bar moeilijk. Je moet het leren. En uitgeleerd raak je nooit.

Genieten is het verschil tussen nemen of krijgen. Aan de ene kant heb je de consument, aan de andere kant de levensgenieter waar Prediker het over heeft. De consument neemt, de levensgenieter krijgt. De levensgenieter weet dat je geluk alleen maar kunt ontvangen. De consument wil het zelf te pakken krijgen. Een wereld van verschil. Echt geluk is er alleen voor de ontvanger.

Weer zo'n doordenker van Prediker. Hoe kun je genieten in dit leven van ons met al zijn tegenstrijdigheden? Het kan, zeggen wij, *ook al* is het leven soms rot, oneerlijk en gaan er

dingen fout. Prediker zegt: Het kan, juist *omdat* je weet dat geluk vergankelijk, kwetsbaar en eindig is. *Omdat* het gisteren anders was en morgen weer anders kan zijn, kun je genieten van wat je *nu* krijgt.

Leef in het hier en nu, zei ik al. Nu komt erbij: leef met open handen. Niet met de mouwen opgestroopt en de vuisten gebald – ik moet werken voor mijn geluk, genieten moet ik verdienen, zelf mogelijk maken. Gebalde vuisten – daar kan niks in. Open handen – die kunnen ontvangen. Soms krijg je moeilijke dingen. Dan is het moeilijk om te ontvangen. Maar je krijgt ook mooie dingen. Genieten is de kunst van het ontvangen. De dingen vallen je toe. *‘Zij allen zijn afhankelijk van tijd en toeval’*, zegt Prediker. En: *‘de snelle hardloper wint niet altijd de wedstrijd’*. Jakkeren heeft geen zin.

Open handen dus – wat zou dat eigenlijk voor jou betekenen?

Leef met God **dia**

Er is één feitje over Prediker dat ik tot nu toe niet heb genoemd in de preken over Prediker. Het boek Prediker was namelijk bij de Joden een feestrol. Een boek dat gelezen werd op een van de grote feesten. Prediker werd gelezen op het Loofhuttenfeest. Israël dacht terug aan de woestijntijd, waar ze in tenten en hutjes woonden. Ze maakten van takken een hut op het dak en woonden daar een aantal dagen in. Het Loofhuttenfeest was ook een oogstfeest, dus een feest met dankbaarheid over wat God had gegeven, een soort dankdag.

Prediker op een feest – dat lijkt een lastige combinatie. Ben je lekker aan het eten en drinken, komt meneer Sombermans binnen en begint te preken over de honger en armoede in Afrika... Maar als je echt luistert naar Prediker, dan is het een gouden greep. Ons leven is eindig en vergankelijk, zo kwetsbaar als dat tentje op het dak. Het gaat niet altijd zoals jij graag wil. Je kunt nergens zeker van zijn. Dus als je nu kunt genieten van de opbrengst van je oogst, doe het. Neem het er van! Zo draagt Prediker bij aan de feestvreugde.

Vandaag leven we in een genotscultuur. Leven voor je eigen genot, pakken wat je pakken kan. Hedonisme wordt dat genoemd. Wat Prediker zegt lijkt er op, zou je haast denken. Pak wat je pakken kunt, als het er nu is. Er is één groot verschil. Dat hedonisme, die genotscultuur – het is een vlucht, een vlucht uit de werkelijkheid met al zijn

tegenstrijdigheden. Ik sluit er even mijn ogen voor en ga nu voor mijn eigen genot. Prediker blijft juist met beide benen in de werkelijkheid staan, niks vlucht. Vanuit de werkelijkheid van nu kijkt hij omhoog. Naar God. Wat je nu krijgt, dat krijg je van God. *'Geniet op alle dagen van je leven, die God je heeft gegeven. Het is het loon dat God je geeft'*.

Dat is het verschil: God. Hij geeft. Wees ervan doordrongen. Hij geeft en als Hij geeft, houdt Hij zich niet in. Hij geeft met overvloed. Dat past precies bij God. Hij is niet de strenge, statige koning in de hemel. Hij is de Vader die met gulle hand zijn gaven uitdeelt. En Hij geniet als wij genieten. *'God ziet alles wat je doet met welbehagen aan'*.

We lazen Psalm 23. Lijflied van veel mensen. Het lied van de overvloed. Mij ontbreekt niets. Hij laat mij rusten in groene weiden, brengt mij naar vredig water, Hij nodigt mij aan tafel, Hij zalft mijn hoofd met olie, mijn beker vloeit over, geluk en genade volgen mij alle dagen van mijn leven.

En kijk naar Jezus. Hij is echt de zoon van zijn Vader. Hij zorgde met een vingerknip voor honderden liters wijn op de bruiloft in Kana. Hij lachte met de mensen, en speelde met de kinderen, genoot van lekker eten bij tollenaars en zondaars. Hij zei: *'Ik ben gekomen om het leven te geven in al zijn volheid'*. Leven in overvloed. In alle opzichten. Dat is waar Jezus voor staat.

Lieve mensen, Predikers slotakkoord, de toepassing van zijn preek klinkt zo: Mens, durf te leven, geniet, geniet als het kan en zolang het kan. Leef in het hier en nu. Leef met open handen. En leef met God. Het goede leven – het is het cadeau dat God aan je geeft. Wie ben jij om het niet uit te pakken en ervan te genieten?

Amen